

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนศัตรูระบาด “ตักแตนไฟ (Yellow-spined bamboo locust)”

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และข้าวโพดในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และจังหวัดเลย ฝักระวังและติดตามสถานการณ์การระบาดของตักแตนไฟในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างต่อเนื่อง และในช่วง ๑ - ๒ ปี ที่ผ่านมาตักแตนไฟทำความเสียหายให้กับข้าว และข้าวโพด ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่พบการระบาดและความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรในประเทศไทย แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการระบาด จึงขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงปลูกข้าว และแปลงปลูกข้าวโพดอย่างสม่ำเสมอหากพบตักแตนไฟในพื้นที่ทำการเกษตร ให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดเพื่อทำการควบคุมและดำเนินการป้องกันกำจัดทันที

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ceracris kiangsu*

วงศ์ : Acrididae

อันดับ : Orthoptera

รูปร่างลักษณะ : Cassava mosaic virus (สายพันธุ์ Sri Lankan (SLCMV))

ตักแตนไฟ มีวงจรชีวิตแบ่งเป็น ๔ ระยะ คือ ระยะวางไข่ได้ฟักตัวในช่วงเดือน มกราคม - เมษายน ระยะตัวอ่อน (๔๖ - ๖๙ วัน) ในช่วงเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม ระยะตัวเต็มวัย (๔๐ วัน) ในช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน และระยะไข่ในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม มีรายงานว่าพบแมลงชนิดนี้วางไข่จำนวนมากได้ฟักตัว ไข่ของตักแตนไฟจะฟักในบริเวณที่มีแสงแดดส่องถึง โดยมีอุณหภูมิสูงกว่า ๓๒ องศาเซลเซียส ตัวเต็มวัยของตักแตนไฟ ชอบอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศค่อนข้างเย็น ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยมีการแพร่กระจายเป็นกลุ่มตัวอ่อนในระยะสุดท้ายเริ่มมีการอพยพเคลื่อนย้ายเป็นกลุ่มใหญ่

วงจรชีวิตของตักแตนไฟ

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
← ระยะไข่ (วางไข่ได้ฟักตัว) →				← ตัวอ่อน (๔๖ - ๖๙ วัน) →			← ตัวเต็มวัย (๔๐วัน) →		← ระยะไข่ (วางไข่ได้ฟักตัว) →		

ลักษณะการทำลาย

เป็นตักแตนที่สร้างความเสียหายให้แก่พืชกลุ่มไม้ และพืชเกษตร อาทิ พืชตระกูลหญ้า ข้าว และข้าวโพดและยังพบว่าสามารถเข้าทำลายพืชตระกูลปาล์ม และพืชล้มลุกบางชนิดโดยระยะตัวเต็มวัยเป็นระยะที่สร้างความเสียหายได้กว้างขวางและรุนแรงที่สุด

การแพร่ระบาด

พบครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๔๗๒ ที่มณฑลเสฉวน หูเป่ย์ เกียงสู หูหนาน เกียงสี ผู่เจียน และกวางตุ้งของจีน ต่อมาพบการระบาดรุนแรงในปี พ.ศ.๒๔๗๘ - ๒๔๘๙ สำหรับในประเทศไทยพบตักแตนไฟ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ไม่มีรายงานการระบาดในประเทศขณะนั้น ปี ๒๕๕๙ พบการระบาดที่แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งห่างจากไทยประมาณ ๑๑๔ กิโลเมตร พบแพร่กระจายอย่างกว้างขวางบริเวณพื้นที่ป่าไม้ทางตอนใต้ของประเทศจีนด้านตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลเจียงซี บริเวณทางลาดเชิงเขามีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐๐ - ๔๐๐ เมตร บางครั้งพบในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง ๗๘๐ เมตร

แนวทางป้องกันการป้องกันกำจัด เมื่อตักแตนไผ่เข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย

๑. สำรวจแปลงปลูกข้าว และข้าวโพดอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

๒. วางกับดักเหยื่อพิษ เพื่อป้องกันตักแตนไผ่ไม่ให้มาระบาดในประเทศไทย

- กับดักเหยื่อพิษสูตรที่ ๑ เตรียมสารละลายเหยื่อพิษ ประกอบด้วยสารฆ่าแมลง fipronil ๕% SC ๑๐๐ มิลลิลิตร ต่อกากน้ำตาล ๑๐๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๑ ลิตร) นำกระดาษกรอง ขนาดประมาณ ๑๕ x ๒๐ เซนติเมตร ชุบสารละลายเหยื่อพิษ ผึ่งลมให้แห้ง แล้วนำไปติดบนใบพืช

- กับดักเหยื่อพิษสูตรที่ ๒ เตรียมสารละลายเหยื่อพิษ (ประกอบด้วย สารฆ่าแมลง cartap hydrochloride ๕๐% SP ๑๐ กรัมต่อเกลือแกง ๓๐ กรัม ต่อ Ammonium bicarbonate ๓๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร) นำถาดโฟมขนาด ๑๕ x ๒๐ เซนติเมตร ชุบสารละลายเหยื่อพิษ แล้วนำไปวางบนพื้นดินใช้ไม้ปักยึดให้โฟมอยู่กับที่ ตรวจเช็คชนิดของ ตักแตนที่ตายบริเวณกับดัก โดยเปรียบเทียบกับรูปภาพตักแตนไผ่ ในกรณีที่พบมีลักษณะใกล้เคียงตามภาพตัวอย่าง ให้เก็บตัวตักแตน และนำส่งที่สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืชกรมวิชาการเกษตร เพื่อนำมาจำแนกชนิดว่าเป็นตักแตนไผ่หรือไม่

๓. หากพบการระบาดให้ดำเนินการจัดทำลายตักแตนไผ่ให้หมดสิ้น และทำการป้องกันกำจัดโดยใช้สารฆ่าแมลงชนิดใดชนิดหนึ่งดังต่อไปนี้

- อีโทเฟนพ록ซ์ (Etofenprox) ๒๐% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- เดลตาเมทริน (Deltamethrin) ๓% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- แลมป์ดาไซฮาโลทริน (Lambda cyhalothrin) ๒.๕% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

